

Yttrande

2023-01-20

Finansdepartementet
103 33 Stockholm
fi.remissvar@regeringskansliet.se
Regeringskansliets dnr: FI2022/03353

Handläggare:
Henrik Scharin

Dnr: 2022-02764

Yttrande avseende Promemorian Förlängning av den tillfälligt utökade skattenedsättningen på viss dieselanvändning inom jord-, skogs- och vattenbruk (Fi2022/03353)

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas, har granskat innehållet i promemorian *Förlängning av den tillfälligt utökade skattenedsättningen på viss dieselanvändning inom jord-, skogs- och vattenbruk*.

Övergripande synpunkter

Koldioxidskatten är ett kostnadseffektivt styrmedel för att nå våra nationella klimatmål, eftersom den genom sin prissignal skapar incitament att genomföra de åtgärder som når målet till lägst samhällsekonomisk totalkostnad. Prissignaler i form av koldioxidskatten innebär alltid fördelningseffekter eftersom de bygger på principen att förorenaren betalar för effekterna av sina utsläpp och därmed leder till en kostnadsbörda för de berörda sektorerna. Även om det finns en fördelningsspolitisk vilja att minska denna kostnadsbörda för vissa samhällssektorer innebär en nedsättning i skatten att konflikter mellan fördelningsspolitiska och effektivitetspolitiska mål skapas, vilket inte är nödvändigt. För att klara av våra internationella och nationella klimatmål (och även andra samhälls- och miljömål) behövs samhällsekonomiskt motiverade styrmedel och åtgärder som också hanterar eventuella oönskade fördelningseffekter.

Företagen inom de berörda sektorerna är heterogena och skiljer sig vad gäller förmågan att bära den kostnadsbörda som koldioxidskatten orsakar. Företagens förmåga att bära kostnaderna beror bland annat på hur stor andel av produktionskostnaden eller andel av förädlingsvärdet/vinsten som koldioxidskatten skulle utgöra. I allmänhet går det dock inte att enbart basera den fördelningsspolitiska bördan av skatten bara utifrån dessa aspekter. Man behöver även ta hänsyn till de olika sektorernas och de enskilda företagens förmåga att absorbera de extra kostnaderna alternativt överföra dem till sina kunder eller leverantörer. Denna förmåga beror i hög grad på den industriella strukturen samt marknadsstrukturen medan möjligheten att absorbera kostnaden beror på branschens ”resiliens”, dvs förmåga att hantera kostnadsökningarna.

Konsekvensanalysen (avsnitt 4) belyser inte den långsiktiga vikten av att ha en prissignal som bidrar till den för klimatmålen nödvändiga omställningen från fossila till icke-fossila bränslen i de berörda

sektorerna. Även om företag på kort sikt kan bedömas som prisokänsliga (dvs. skatten leder inte till några större effekter på utsläppen) är det vetenskapligt belagt att prissignaler på längre sikt leder till åtgärder som minskar utsläppen och därmed även skattebördan och dess fördelningseffekter. En konsekvent och tydlig prissignal skapar även drivkrafter för den teknologiska utvecklingen av alternativa bränslen inom de berörda sektorerna, en effekt som konsekvensanalysen inte adresserar.

För att motverka skattens effekt på de berörda sektorernas konkurrensförmåga (alternativt främja de berörda sektorernas internationella konkurrensförmåga) kan en separat stödåtgärd utformas. Ett sådant fördelningspolitiskt stöd kan dessutom vara mer träffsäkert i att kompensera de enskilda företag som bedöms drabbas hårdast av koldioxidskatten samtidigt som man bibehåller den samhällsekonomiskt motiverade prissignalen av koldioxidskatten. Detta nämns också i promemorians konsekvensanalys (avsnitt 4.1). Formas anser att konsekvensanalysens avfärdande av denna alternativa åtgärd saknar underbyggda argument, i det att den inte leder i bevis varför nedsättningen är att föredra ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Formas ställningstagande

Utifrån detta resonemang avstyrker Formas promemorians förslag om att förlänga den tillfälligt utökade skattenedsättningen på viss diesel inom jord-, skogs, och vattenbruk. Baserat på resonemanget i de övergripande synpunkterna är Formas skäl till detta följande:

- Att bevilja nedsättningar av koldioxidskatten för vissa utläppskällor motverkar möjligheten att nå de nationella klimatmålen på ett kostnadseffektivt sätt.
- Syftet med förslaget är att inte försämra dessa sektorer konkurrenskraft, något som kan uppnås med alternativa åtgärder som inte motverkar övergången från fossila till alternativa bränslen, till exempel riktade ekonomiska stöd till de som drabbas hårdast.
- Även om det råder ett begränsat utbud av fossilfria arbetsmaskiner inom dessa sektorer innebär frånvaron av en tydlig prissignal att efterfrågan efter sådan påverkas negativt. I konsekvensanalysen saknas exempelvis ett resonemang kring prissignalens betydelse som drivkraft för den teknologiska utvecklingen.
- Konsekvensanalysen saknar samhällsekonomiska argument till varför en fortsatt skattenedsättning är att föredra framför en stödåtgärd.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Johan Kuylenstierna, efter föredragning av nationalekonom Henrik Scharin.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Johan Kuylenstierna

Henrik Scharin